

Funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

KA2 STRATEGIC PARTNERSHIP PROJECT n°2019-1-LT01-KA201-060726

Citizen in 31 hours

Pilsonis 31 stundā

NEVIENLĪDZĪBA

Mācību resursi

Izdevums *Pilsonis 31 stundā* ir metodisks līdzeklis ekonomikas, pilsoniskās izglītības un ētikas mācību satura apguvei starpdisciplinārā pieejā, kas izstrādāti Erasmus+ KA2 projekta *Citizen in 31 hours* ietvaros. Projekta materiāli sastāv no 10 tematiem: nevienlīdzība, nabadzība, migrācija, piesārņojums, patērētājsabiedrība, sociālie tīkli, mākslīgais intelekts, viltus ziņas, darbs, veselība. Katrā tematā ir trīs nodarbības. Katrā nodarbībā tiek aplūkota konkrēta apakštēma, kas atspoguļo personīgo vai kopienas, vai globālo perspektīvu. Katra no šīm perspektīvām ietver ekonomiskos, pilsoniskos un ētiskos aspektus.

1. NODARBĪBA

Temats: Nevienlīdzība

Problēma: Vai esi atšķirīgs vai esi līmenī?

EKONOMIKA: nevienlīdzība, konkurence

ĒTIKA: identitāte

PILSONĪBA: vienlīdzība likuma priekšā, sociālā vienlīdzība

2. NODARBĪBA

Temats: Nevienlīdzība

Problēma: Plaša starp bagātajiem un nabadzīgajiem

EKONOMIKA: ekonomiskās sistēmas, nodokļi

ĒTIKA: greizsirdība, solidaritāte

PILSONĪBA: sociālās atstumtības cēloņi

3. NODARBĪBA

Temats: Nevienlīdzība

Problēma: Vai globalizācija var mazināt plaisu starp bagātajiem un nabadzīgajiem?

EKONOMIKA: globalizācija, pārrobežu apmaiņa

ĒTIKA: vienādas tiesības un iespējas

PILSONĪBA: globalizācijas būtība, patriotisms

Redaktors: Ineta Helmane, Agita Klempere-Sipjagina

1. NODARBĪBA

Temats: Nevienlīdzība

Problēma: Vai esi atšķirīgs vai vienlīdzīgs?

EKONOMIKA: nevienlīdzība, konkurence

ĒTIKA: identitāte

PILSONĪBA: vienlīdzība likuma priekšā, sociālā vienlīdzība

Pamatprincipi un to definīcija.

Identitāte. Individīda pašuztvere, kas balstās uz savām fiziskajām, intelektuālajām un morālajām īpašībām. Pašapziņa.

Vienlīdzība likuma priekšā. Tiesību princips, kas nosaka, ka visu cilvēku tiesības ir jāaizsargā un jāpiemēro visiem vienādi.

Sociālā vienlīdzība. Politiskās vēlmes nodrošināt vienlīdzīgu materiālo iztiku, sociālo drošību, izglītības pieejamību utt. līmenī.

Nevienlīdzība. Atšķirīga materiālo, sociālo un kultūras resursu sadale.

Ievads.

Apspriediet:

-Kāda ir cilvēka būtība?

-Kas definē tavu identitāti, norāda, kāds esi (izskats, domas, rīcība, vaļasprieki, vērtības, vide)?

-Kādi mehānismi nodrošina, ka vakardienas es un šodienas es joprojām esmu viens un tas pats cilvēks, nevis divi atsevišķi cilvēki?

-Vai ir iespējams atteikties no savas identitātes, līdzināties citiem?

-Kāpēc atšķirība ir ne tikai neizbēgama, bet arī laba?

-Vai cilvēki, kas strādā vienu un to pašu darbu, mācās vienā klasē, dzīvo vienā mājā, skatās tās pašas filmas, ir vienādi?

-Vai identitāte mainās vai paliek nemainīga?

Uzdevumi

1

Eksperimentālā filozofija - identitāte. Izmantotas Viliusa Dranseika idejas.

Lasiet stāstus, novērtējiet attēlus un atbildiet uz jautājumiem.

1.GADĪJUMS

Zintis ir ārkārtīgi laipns cilvēks, viņš mīl palīdzēt citiem. Viņš strādā par dzelzceļa darbinieku. Kādu dienu darba laikā notiek sprādziens, un liela metāla stienis ievaino galvu un viņš nekavējoties tiek nogādāts intensīvās terapijas nodaļā. Ārstiem izdodas izņemt metāla stieni, un pacientam izdodas palikt dzīvam, tomēr šis vīrietis pēc negadījuma ļoti atšķiras no Zinta pirms sprādziena. Zintis pirms negadījuma bija ārkārtīgi patīkams cilvēks un mīlēja palīdzēt cilvēkiem, bet vīrietis pēc negadījuma ir ārkārtīgi nežēlīgs un viņam pat patīk sāpināt citus.

Jautājumi:

Vai Zintis ir viens un tas pats cilvēks pirms un pēc negadījuma?

Vai Zintis ir viena un tā pati persona pirms un pēc negadījuma?

Cik un kas kopīgs Zintim pirms un pēc negadījuma?

2.GADĪJUMS

Ikviens, kurš pazīst Jēkabu, var apstiprināt, ka viņš ir viens no nožēlojamākajiem cilvēkiem. Daudzi uzskata, ka to veicinājusi viņa nabadzīgā bērnība. Jebkurā gadījumā Jēkabs bija viens no veiksmīgākajiem uzņēmējiem savā jomā valstī. Viņš vienmēr bija kalpojis peļņas iegūšanas principam, vienmēr veicis sarunas ar darbiniekiem, piegādātājiem un klientiem un kaulējies līdz pēdējam santīmam. Tādā veidā Jēkabam izdevās iegūt ievērojamu bagātību ne tikai sev, bet arī mazbērniem. Viņš dzīvoja patiešām greznu dzīvi un uzskatīja, ka ir sasniedzis savu dzīves mērķi. Tomēr, tuvojoties vecumdienām, Jēkabs arvien vairāk aizdomājās par garīgo vērtību nozīmi, un pēc ceļojuma uz Indiju, visiem par pārsteigumu, viņš nolēma ziedot visu savu bagātību labdarībai, nodeva biznesu biznesa partnerim un brīvprātīgi iesaistījās klosterī Džaiapurā. Un tāpēc līdz pat nāvei Jēkabs dzīvoja ļoti pieticīgi, ar visu dalījās un neinteresējās par laicīgo.

Jautājumi:

Cik identitātes Jēkabam bija?

Cik liela ir iespējamība, ka šāds stāsts ir noticis patiesībā?

Vai jūs domājat, ka gadījumā aprakstītās izmaiņas Jēkabā ir nozīmīgas? Kāpēc?

3.GADĪJUMS

Iedomājieties, ka esat nokļuvis šausmīgā negadījumā ar kopā ar abiem jūsu brāļiem. Jūsu ķermenis ir miris, bet jūsu smadzenes joprojām ir dzīvas. Jūsu brāļu ķermeņi ir gandrīz veseli, bet smadzenes ir neatgriezeniski bojātas. Ārsti sadala jūsu smadzenes divās daļās un veiksmīgi pārstāda tās brāļiem. Pēc operācijas brāļi domā, ka esat jūs, atceras jūsu dzīvi un viņiem ir tieši tāds pats raksturs kā jums.

Jautājumi:

Vai jūs esat izdzīvojis vai nomiris?

Vai tagad esat viens no jūsu brāļiem, vai abi?

Kas notiks ar jūsu identitāti, ja nomirs kāds no brāļiem?

1.attēls

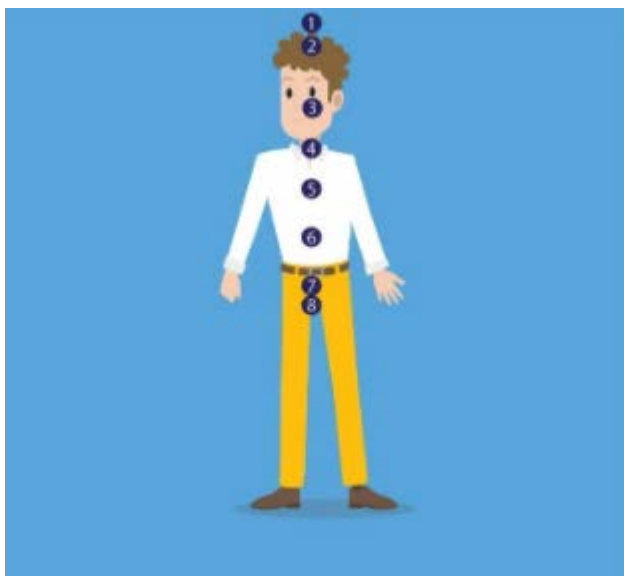
Jautājumi:

→ Kurš apraksts ir piemērotāks šim attēlam: viens cilvēks ar divām galvām vai divi cilvēki ar vienu ķermeni?

→ Vai viedoklis mainītos, ja izrādītos, ka ķermenī ir divas sirdis?

→ Vai viedoklis mainītos, ja izrādītos, ka iekšējo orgānu kopums ir tāds pats kā vienam cilvēkam?

2.attēls

Jautājumi:

→ Kur atrodas jūsu apziņa?

→ Kur atrodas tavas domas?

→ Kur atrodas tava dvēsele?

→ Kur atrodas jūsu jūtas?

→ Kas jūs padara atšķirīgu no citiem?

Šie uzdevumi mani mudina domāt par identitāti, apsvērt, vai tā var mainīties, kas ir identitātes pamatā, kas man liek palikt nemainīgam pat daudzu gadu gaitā, ar ko es atšķiros no citiem.

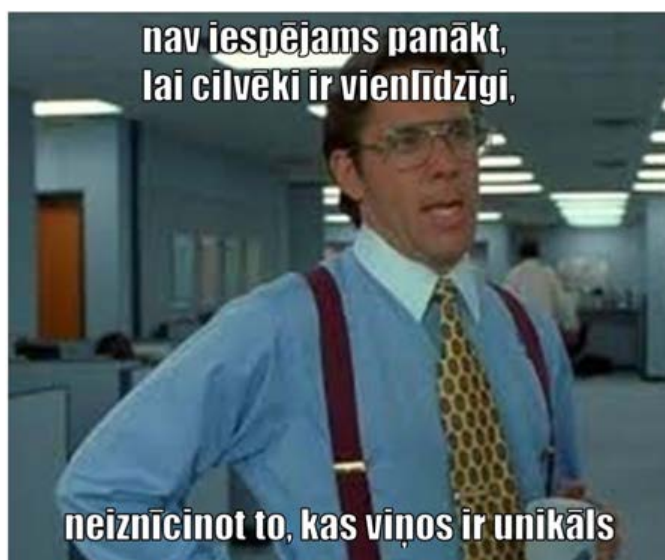
Šajā gadījumā nav pareizu vai nepareizu atbilžu, skolēniem ir svarīgi izmantot loģiku, tas ir lielisks veids, kā izraisīt diskusiju un interesi par tēmu.

2

Attaisnojiet vai kļiedējiet mītu.

Mīts. Pirmkārt, katrs piedzimst ar savām unikālajām īpašībām - fiziskām un psiholoģiskām. Otrkārt, visi ir dzimuši dažādos apstākļos - dažādās kultūrās, valstīs, pilsētās, ģimenēs, tāpēc atšķiras arī viņu iespējas attīstīt dabiskās personiskās īpašības. Tāpēc vieni ir lieliski sportisti, citi labi rēķina, bet citi var radīt dzejoļus. Fakts, ka cilvēki pēc dabas ir dažādi un atšķirīgi, ir viena no cilvēces pamatīpašībām, kas ļauj mums dzīvot, strādāt un radīt kopā. Dabiskā vienlīdzība izpaužas tajā, ka visi ir brīvi un mūsu dzīvība ir dārga. Savu vēlmju ietvaros esam brīvi rīkoties, ja vien tas neaizskar cita cilvēka tādu pašu brīvību.

Taisnība. Ja katrs indivīds ir unikāls, tad vēlme būt līdzīgam, būt vienotam ar citiem nozīmētu atteikties no savas vienreizības. Tas būtu ne tikai personisks zaudējums, bet arī zaudējums sabiedrībai. Ja mums būtu tādas pašas spējas, zināšanas, tās pašas vērtības - nebūtu jēgas sadarboties un komunicēt.

Mīts. Vēlme būt brīvam ir raksturīga cilvēka īpašība, kas nereti jāaizsargā ar likumu. Vienlīdzība likuma priekšā ir svarīga, ja tā visiem garantē vienlīdzīgus noteikumus, lai viņi izmantotu brīvību radīt, strādāt un dzīvot pēc nopelniem, kad neviena cilvēku grupa netiek izcelta, aizstāvēta vai ļaunprātīgi izmantota. Bet, ja likums var ierobežot vai pat atcelt cilvēka brīvību - tad tas ir nevēlami. Piemēram, vēsturē ir bijuši likumi, kas atbalstījuši verdzību vai aizliegusi sievietēm balsot.

3

Zemāk sarakstā atrodiet visatbilstošāko norādi, lai pabeigtu šādus teikumus:

1. Manu personību vislabāk raksturo	piemēram, kā es saprotu sevi
2. No sava labākā drauga es visvairāk atšķiros ar	saviem talantiem
3. Manu personību nosaka	autoritātes, kā mani redz citi
4. Es esmu līdzīgs citiem cilvēkiem valstī ar	piemēram, valoda
5. Manas iedzimtās īpašības ir	piemēram, raksturs, temperaments, talanti
6. Tās īpašības, kuras esmu ieguvis, ir	piemēram, pateicoties hobijiem
7. Es pastāvīgi mainu	piemēram, nodarbošanos, izskatu
8. Es vienmēr esmu nemainīgs	piemēram, vērtībās
9. Kad nomiršu, par mani būs	atmiņas
10. Es varu un vēlētos mainīt savu	piemēram, rīcību, raksturu, bagātību
11. Es nevaru, bet es gribētu mainīt savas	pieļautās kļūdas

Saraksts ar izvēlēm:

Atmiņas	Ģimene un draugi	Mana pilsēta
Vērtības	Talanti	Darbība
Raksturs	Sapņi	Māja
Iestādes	Valasprieki	Valsts
Valoda	Šādi mani redz citi	Manas kļūdas
Tā es personīgi saprotu sevi	Izskats	Mantojums

Apspriediet atbildes pa pāriem.

4

Modelējiet pēc iespējas vairāk šo situāciju seku, kā tās ietekmēs dažādus cilvēkus, viņu motivāciju. Izdomājiet vismaz 3 dažādas sekas.

1. Ja jūs vienīgais klasē uzrakstītu testu perfekti, bet skolotājs nolemtu piešķirt desmit balles visiem, tad kādas sekas tas radītu:

Nākamreiz jūs nemēģinātu censties visu izdarīt perfekti

Jūs būtu dusmīgs uz skolotāju un klasesbiedriem

Klasesbiedri nākamreiz vairs nepūlēties, gaidot no skolotāja pretimnākšanu

Visbeidzot, neviens nebūtu apguvis tēmu

...

2. Ja valdība nodrošinātu bezmaksas mājokli ģimenēm, kuras iedzīvotāji izveidojuši nenasniedzot 30 gadu vecumu, tad kādas sekas tas radītu:

Visi steigtos precēties līdz 30 gadu vecumam

Budžetā paliktu mazāk naudas citiem mērķiem, piemēram, izglītībai, pensijām utt.

Ģimenes, kuras dibinājuši iedzīvotāji, kas vecāki par 30 gadiem, justos diskriminētas

...

3. Ja visām personām maksātu vienādu algu, tad kādas sekas tas radītu:

Pazustu motivācija būt labākam darbiniekam, uzzināt vairāk, ieguldīt mācībās

Nebūtu konkurences

Tiktu radīts mazāk preču un pakalpojumu

Kavētos inovāciju radīšana

Cilvēki izjustu netaisnības izjūtu

...

4. Ja pakalpojumu cenas skaistumkopšanas salonos un frizētavās būtu vienādas gan sievietēm, gan vīriešiem neatkarīgi no vajadzībām, tad kādas sekas tas radītu:

Norādot pakalpojuma cenu skaistumkopšanas salonā vai frizētavā, tiktu norādīta augstākā cena

Par lētāku pakalpojumu pircēji maksātu vairāk, jo viņiem būtu jākompensē dārgākie pakalpojumi

Skaistumkopšanas un frizieru pakalpojumu sfēra nonāktu ēnu ekonomikas zonā, kurā tiem, kas meklē zemāku izmaksu pakalpojumus, būtu jāmaksā nelegāli

...

5. Ja ikvienam, kurš vēlētos dzīvot Latvijā, būtu pienākums runāt latviski, tad kādas sekas tas radītu:

Tie profesionāļi, kurus mums patiešām vajadzētu piesaistīt kādās specifiskās starptautiskās kompānijās, nevarētu ierasties valstī

Tas būtu šķērslis investoriem

...

6. Ja visām futbola spēlēm būtu jābeidzas neizšķirti, tad kādas sekas tas radītu:

Skatītājiem tas būtu neinteresanti

Futbolisti nespēlētu, nemēģinātu gūt vārtus

Organizēt čempionātus nebūtu jēgas

...

5

>> Projekts: paņemiet papīra lapu un krāsainus zīmuļus, sēdiet divatā, apsēdieties ar mugurām viens pret otru.

>> Vienojieties par to, ko jūs abi vēlaties uzzīmēt. Tas var būt jebkas: automašīna, kūksiņš, vienradzis, mežs, eglīte un daudz kas cits. Ir svarīgi, lai jūs abi zīmētu vienu un to pašu.

>> Vienam skolēnam ir jāzīmē un jāpasaka otram, ko tieši un kā viņš zīmē. Otram skolēnam ir jāatkārto, mēģinot uzzīmēt to pašu, neredzot klasesbiedra zīmējumu. Piemēram, es zīmēju vienradža ķermeni rozā krāsā, es zīmēju asti kā varavīksne utt. Citam ir jādara tas pats.

>> Izvietojiet pāra zīmējumus redzamās vietās un salīdziniet tos. Skatiet citu skolēnu zīmējumus. Viņi, iespējams, būs diezgan atšķirīgi, kaut arī tiktu zīmēti viens un tas pats.

Piem.,

Apspriediet:

Kuru zīmējumi izskatās līdzīgāki, kā jūs domājat kāpēc tā ir? Varbūt tā ir sagādīšanās, bet varbūt to ir vieglāk uzzīmēt tiem, kas ir labākie draugi.

Kāpēc vairumam pāru zīmējumi atšķiras? Mums visiem ir dažādas idejas par vienām un tām pašām lietām.

Vai ir iespējams zīmēt identiski? Kā to izdarīt? Zīmēt, izmantojot lineālus un detalizētas instrukcijas, daudz praktizēties.

Ko, jūsuprāt, parādīja šis vingrinājums? Ka mēs visi esam atšķirīgi vai vienādi savā atšķirībā. Mums ir dažādas spējas, mēs lietas saprotam atšķirīgi, bet neviens tāpēc nav sliktāks.

Pašnovērtējums.

Pēc šīs stundas skolēniem vajadzētu:

>> Zināt dabiskās nevienlīdzības cēloņus.

Ikviens ir dzimis unikāls - ar saviem talantiem, fiziskajām un garīgajām spējām, veselības stāvokli. Audzināšana un dzīves pieredze vēl vairāk izceļ cilvēka unikalitāti.

>> Nosaukt trīs lietas, kas nosaka jūsu identitāti.

Piemēram, manas vērtības, ģimene un sapņi.

>> Nosaukt vismaz trīs dažādas sekas, ja cilvēkus padara vienlīdzīgus .

Samazinās motivācija izmēģināt, ko jaunu

Cilvēki izjūt netaisnību un pretestību viens pret otru, jo viņi netiek atalgoti pēc nopelniem

Tiek kavēta attīstība, jaunu ideju ģenerēšana

Ierobežota brīvība būt pašam

Skolēnu ziņā ir izlemt, vai viņi var atbildēt uz šiem jautājumiem. Ja nē, jāuzrunā skolotājs, lai saņemtu palīdzību tēmas izpratnē.